

**KÉPZÉSI
KÉZIKÖNYV**

Alapjogközpontú rendőrségi képzés

Oktatói kézikönyv

**4. melléklet:
Módszertani összeállítás**

Ez a melléklet az FRA *Alapjogközpontú rendőrségi képzés – Oktatói kézikönyv* című kiadványának kiegészítése (ISBN 978-92-9491-388-3).

Fotó (borító): © Shutterstock

FRA – EURÓPAI UNIÓ ALAPJOGI ÜGYNÖKSÉGE

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Bécs – Ausztria

Tel. +43 158030-0 – Fax: +43 158030-699

fra.europa.eu – info@fra.europa.eu

facebook.com/fundamentalrights

linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency

twitter.com/EURightsAgency

4. melléklet: Módszertani összeállítás

A 4. melléklet bemutatja, hogy más rendőrképző intézmények hogyan valósítják meg az emberi jogi képzést. Ha a munkájukat szeretné jobban megismerni, az egyes gyakorlatok végén megtalálja az adott oktató elérhetőségét.

TARTALOM

1. gyakorlat: Pozitív szemlélet vezetői program – a szeminárium megnyitása.....	2
2. gyakorlat: Kétszemélyes interjúk.....	4
3. gyakorlat: Rendőröknek szóló emberi jogi oktatás a náci bűnök történelmi helyszínén: rendőri munka egykor és most	8
4. gyakorlat: Helyzetgyakorlat.....	14
5. gyakorlat: A sokszínűségről szóló képzés.....	18
6. gyakorlat: Kultúrák közötti kommunikáció – együttműködés más kultúrák képviselőivel.....	23
7. gyakorlat: Emberi jogok és terrorizmusellenes program	26
8. gyakorlat: Homofób és transzfób gyűlölet-bűncselekmények	28

1. gyakorlat: Pozitív szemlélet vezetői program – a szeminárium megnyitása

Milyen téma áll a középpontban?	A szeminárium megnyitása döntő fontosságú, ugyanakkor kényes pont. Fontos, hogy le tudjuk küzdeni a negatív várakozásokat, és megteremtjük az alapot az építő szellemű, nyitott vitához.
Melyik tanulási dimenziót érinti elsősorban?	Attitűd.
Milyen célkitűzései vannak?	<ul style="list-style-type: none"> • Pozitív tanulási légkört kialakítani. Egyértelműen jelezni a résztvevők felé, hogy bátran mondhatnak bíráló véleményt, nem lesznek megbélyegezve vagy elítélve. • Tisztázni a szeminárium alapelveit, amilyen például a tisztelet, a nyitottság és az őszinteség. • Megerősíteni a személy és a tettei közötti különbséget.
Kikből áll a célcsoport?	Rendőrök, bármely rangban és beosztásban.
A gyakorlat leírása	<p>Készítsen elő 4 flipchart táblát. Mindegyikre írjon fel egy-egy kifejezést (nyitott gondolkodás/zárt gondolkodás/ha figyelek/ha nem figyelek).</p> <p>A résztvevőkből alakítson négy munkacsoportot, és kérje meg őket, hogy mondjanak példákat a különböző témákra. (Ha nyitottan gondolkodik, hogyan nyilvánul meg ez a tanfolyamon? Ha zárt gondolkodású, miből látható ez a tanfolyamon?) Mindegyik munkacsoport csak egy témával foglalkozzon.</p> <p>Fejezzék be a csoportmunkát, az egyes munkacsoportoktól gyűjtse össze az eredményeket (például: ha nyitottan gondolkodom, [...] odafigyelek, részt veszek az órán, tiszteletben tartok másokat) és egészítse ki a többiek javaslataival. Írja fel a példákat a táblára.</p> <p>Kezdje a vitát ezzel a kérdéssel: „Mitől lesz valaki zárt gondolkodású?” Gyűjtse össze a résztvevők tapasztalatait és állításait.</p> <p>A vitát azzal a kijelentéssel zárja le, hogy az emberek viselkedésének és hozzáállásának hátterében rejlő okok elsősorban a tapasztalataiktól függenek, és hangsúlyosan válassza külön a személyt a tetteitől.</p> <p>Ügyeljen arra, hogy a foglalkozás során mindvégig előtérben maradjon ez az elv. Ez az, amit meg kell jegyezni, és a mindennapi rendőri munkában folyamatosan alkalmazni kell.</p> <p>A táblákat akassza fel a falra, az egész tanfolyam idejére hagyja is ott a helyiségben, és az egyes foglalkozásokon utaljon vissza rájuk.</p>
Milyen módszert kell alkalmazni?	Munkacsoportok, vita.

Keretfeltételek

Javasolt létszám	12–24 résztvevő.
Milyen elrendezésben zajlik a képzés?	A résztvevők körben ülnek. A terem legyen elég nagy ahhoz, hogy a munkacsoportok a megbeszéléshez körbe tudják ülni az egyes táblákat.
Mennyi időt vesz igénybe a gyakorlat?	Legalább 50 perc.
Hogyan kapcsolódik ez a gyakorlat a művelési közegehez?	Hogyan befolyásolja az ember gondolkodása a lakosság szolgálatának ellátását? Ha minden rendőrségi dolgozó nyitottan gondolkodna, itt lennének ezen a tanfolyamon? Vita.

Mely tényezők teszik újszerűvé a gyakorlatot?

A gyakorlat segítségével a csoport megvizsgálhatja, hogy milyen a siker, és hogyan kapcsolódik az attitűdhez és viselkedéshez. A csoport tagjai arra is használhatják az eszközt, hogy a szeminárium során vitába szálljanak vagy támogassák egymást.

A legfontosabb sikertényezők

Legyen támogató a kiinduló hozzáállása. Amikor elmagyarázza a gyakorlatot, helyezkedjen támogató álláspontra, különösen, amikor a zárt gondolkodás részről van szó. Tegye egyértelművé, hogy az emberek zárt gondolkodását a tapasztalatlanság is okozhatja, ez nem feltétlenül személyes tulajdonság. Gondolják át, hogy ha valakinek zárt a gondolkodása, hogyan tudja őt támogatni a csoport a képzés során.

A „Ha figyelek” és „Ha nem figyelek” kifejezések helyett azt is írhatja, hogy „Ha befogadó vagyok” és „Ha nem vagyok befogadó”, vagy bármilyen más, az adott csoport esetében alkalmasnak vélt megfogalmazásra kicserélheti.

Átültethető minták

Ez a gyakorlat behozza a terembe a személyes felelősség kérdését, és rávilágít arra, hogy az attitűdök és magatartásmódok nemcsak a tanulást erősíthetik vagy gátolhatják, de a fejlődést is. Tartalmas, gondolatébresztő viták alakulhatnak ki arról, hogy az ilyen magatartásmódok hogyan hatnak az egyénekre és csoportokra a rendőrségen belül, illetve a lakossággal szemben. A gyakorlat megteremti az alapokat az emberi jogok és más megkülönböztetés elleni jogszabályok hátterében álló szellemiség megértéséhez. Egy jó moderátor kezében nagyon hatékony eszköz lehet.

Forrás: National Police Improvement Agency, Egyesült Királyság; oktató/szerző: Gamal Turawa: purplefrogsrule@btinternet.com

2. gyakorlat: Kétszemélyes interjúk

Milyen téma áll a középpontban?	A rendőrség szerepe a demokratikus társadalomban.
Melyik tanulási dimenziót érinti elsősorban?	Ismeretek: A rendőrség szerepének megismerése emberi jogi szempontból. Attitűd: Az emberek méltóságának és jogainak tiszteletben tartása, függetlenül attól, hogy a társadalomból kirekesztettek, a rendőrséggel szemben kritikusak vagy törvénysértők-e. Készségek: A kommunikációs készségek erősítése.
Milyen célkitűzései vannak?	<ul style="list-style-type: none"> • Konkrét formát adni az emberi jogok és az emberi méltóság fogalmának, egyúttal olyan embereket mutatni, akiket jellemzően a rendőrség „ellenfelének” tekintenek, például marginalizálódott és/vagy perifériára szorult személyeket. • Belátni, hogy az ilyen „ellenfelek” sokszor értékes, széles körű ismeretekkel és szempontokkal rendelkeznek, amivel a rendőrségnek hasznára lehetnek. • Lehetővé tenni, hogy a résztvevők elkerüljék az ellenséges, megvető vagy cinikus reakciókat. • Értékelni a sokszínűséget. • Másik nézőpontra helyezkedni. • Érzelmi alapon belátni, hogy azoknak, akik a társadalomból kirekesztettek, bírálják a rendőrséget vagy megsértik a törvényt, ugyanúgy joguk van a minden embert megillető tisztelethez, még konfliktus- és stresszhelyzetekben is. • Kialakítani azt a szokást, hogy a rendőrség szerepét kívülről nézzék, a kiszolgáltatott vagy nehezen megközelíthető csoportok szempontjából.
Kikből áll a célcsoport?	Ez a gyakorlat elsősorban az alapképzés korai szakaszában és a vezetőképző tanfolyamokon használatos.
A gyakorlat leírása	<p>A résztvevőknek beszélgetniük kell egy-egy olyan személlyel, aki kapcsolatba került a rendőrséggel, például marginalizálódott vagy a társadalomból kirekesztett személyekkel, feltételezett elkövetőkkel vagy különböző etnikai közösségek tagjaival.</p> <p>1. Bevezetés: Kérje meg az egész csoportot, hogy gondolják végig, milyen forrásokból táplálkozik a rendőrség szerepéről kialakított képük (a példák között lehetnek regények és filmek; a média, ahol a rendőrség munkájából gyakran a drámai szempontokat emelik ki; rokonok és barátok, köztük olyanok, akik maguk is rendőrként dolgoznak, illetve akiknek alig van közvetlen kapcsolatuk a rendőrséggel). A bevezetés során feltétlenül említse meg, hogy akiknek a leggyakoribb és a legintenzívebb a kapcsolatuk a rendőrséggel – és akiknek a rendőrséggel való kapcsolat rendkívül fontos –, azokat szokták a legkevésbé meghallgatni.</p>

	<p>2. Előkészítés:</p> <p>a) Tanulmányozza a két rendőr tollából született tudományos esszé¹¹ a társadalomból kirekesztett emberekkel folytatott beszélgetésekről és a rendőrséggel való kapcsolatukról. Vitassák meg a nehezen elérhető emberek megkereséséhez használt módszert és a rendőri szervezet számára fontos eredményeket.</p> <p>b) Beszéljék meg a legfontosabb meghallgatási készségeket, amilyen az aktív odafigyelés, a párbeszéd során a szimmetrikus viszony fenntartására és a megerősítési torzítás elkerülésére alkalmazott technikák. A résztvevők irányadó kérdéseket kapnak a párbeszédhez.</p> <p>3. Kétszemélyes interjú: A résztvevő választ magának egy olyan beszélgetőpartnert, akiről rossz véleménnyel van. A résztvevőnek az a célja, hogy a beszélgetés során megismerje a beszélgetőpartnerének rendőrséggel kapcsolatos tapasztalatait. Hagyjon elég időt a beszélgetésre!</p> <p>4. Írásbeli jelentés: Mindegyik résztvevőnek összefoglaló jelentést (kb. 3-5 oldal) kell írnia a beszélgetésről. Ezt az írásbeli összefoglalást először a beszélgetőpartnernek mutatja meg, hogy visszajelzést és megerősítést kapjon. A véleményeknek és a tényeknek helyesen kell szerepelniük a jelentésben. Szükség esetén változtatásokat kell végezni. A résztvevő személyes gondolatait nem kell megmutatni a beszélgetőpartnernek. Ezután a teljes jelentést a többi résztvevő elé kell tární.</p> <p>5. Megbeszélés és visszajelzés: A résztvevőkből kis vitacsoportokat kell alakítani, amelyek részletesen megbeszélnek az egyes interjúkat, és véleményt cserélnek ezekről. A vitacsoport kiválaszt egy interjút, amelyet ismertet az egész csoport előtt.</p> <p>6. Bíráló csoport: Az interjúk eredményeit beszéljék meg az egész osztály előtt közösen, egy strukturált bírálati folyamat keretében.</p>
Milyen módszert kell alkalmazni?	Csoportmunka, párbeszéd, megbeszélés, észrevételek.
Kapcsolódik más témákhoz?	<ul style="list-style-type: none"> • Kiszolgáltatott társadalmi csoportok. • Megkülönböztetésmentesség.

¹¹ Wahlström, M. (2008), *Nézzük meg magunkat a másik oldalról. Válogatás az „ellenfelekkel” készített rendőrségi interjúkból és ezek elemzése (Se sig själv från andra sidan. En sammanställning och analys av polisens intervjuer med ”motparter”)*, Göteborgi Egyetem (2008). A dolgozatban 29 jelentés szerepel az ellenfelekkel készített interjúkról; ezeket a Svéd Nemzeti Rendőrákadémia tömegkezelési rendfenntartási taktika kurzusán részt vevő rendőrök írták. Mivel a tudományos esszé csak svéd nyelven érhető el, az oktatónak jelentésmintákat kell készítenie a párbeszédekről, hogy meg tudja mutatni a hallgatóknak, hogyan néz ki a kívánt eredmény.

Keretfeltételek

Javasolt létszám	12–24 fő.
Milyen oktatói profil szükséges?	A gyakorlatot ketten vezetik: egy rendőr (belső) és egy viselkedéskutató (külső).
Milyen elrendezésben zajlik a képzés?	A résztvevők körben ülnek.
Mennyi időt vesz igénybe a gyakorlat?	<ul style="list-style-type: none"> • 2+2 óra a bevezetésre/előkészítésre. • 2 nap a párbeszédre és a jelentés megírására. • 2 óra a csoportmunkára (6 résztvevő, oktató nélkül), amikor alaposan megbeszélik a reakciókat és a párbeszéd tanulságait. A megbeszélés után a csoport kiosztja az összefoglalót az osztály többi tagjának. • 4 óra az utólagos észrevételekre (az egész osztály és az oktatók).
Hogyan kapcsolódik a gyakorlat a műveleti közeghez?	Az interjú célja az ellenfél szempontjainak, gondolatainak és érzéseinek megismerése a rendőrökkel való találkozások során, valós körülmények között, amibe a műveleti közeg is beletartozik.

Mely tényezők teszik újszerűvé a gyakorlatot?

A valós helyzetektől eltérően a résztvevők ezúttal egyenrangú helyzetben vannak a beszélgetőpartnerükkel. Az ilyen interjúk elkészítésekor a tapasztaltabb rendőrök közül sokan eleinte bizonytalanul, kényelmetlenül érezték magukat a feladat miatt. A beszélgetés során ez az attitűd fokozatosan átadja a helyét az érdeklődésnek. Ez a folyamat hozzájárul a sztereotípiákban való gondolkodás visszaszorításához, és javítja az arra való képességet, hogy minden emberre értékes emberi lényként tekintsenek, akit tisztelettel és méltósággal kell kezelni.

A párbeszéd lebonyolítása azt az érzést kelti a résztvevőkben, hogy az „ellenfeleik” szakértők. Csökkenti azt a késztetést, hogy saját magukat felsőbbrendűnek lássák, és ezáltal annak veszélyét is, hogy a résztvevők későbbi munkájuk során visszaéljenek a hatalmukkal. Ha ebből a szempontból közelítünk, gyümölcsöző vita alakulhat ki a rendőrök mint az emberi jogok védelmezői szerepének elméleti fogalmáról.

A legfontosabb sikertényezők

A másik fél szempontjai iránti kíváncsiság felébresztése. A résztvevők sokszor nagyon szívesen megismerkednének más rendőrök szempontjaival, ugyanakkor kevésbé lelkesek az ellenfeleiknek tartott személyek nézőpontjának megismerésében.

A megfelelő személy megtalálása a párbeszédhez. A résztvevőknek általában erőfeszítést kell tenniük, hogy találkozzanak egy olyan személlyel, akit rendes esetben elkerülnének.

Ellenállás a defenzív magatartás reflexének. A résztvevők a párbeszéd során gyakran készletést éreznek arra, hogy megmagyarázzák és megvédjék a rendőrök hozzáállását és tetteit, különösen, ha a beszélgetőpartnernek negatív tapasztalatai voltak. Ha ezt a készletést figyelmen kívül tudják hagyni, értékesebb információhoz jutnak. A résztvevők személyes érzéseit fel lehet idézni később, az észrevételek során.

Elegendő időt kell hagyni. Elegendő időt kell hagyni a párbeszédre és az észrevételek folyamatára is.

Képesnek kell lenni a kritikai gondolkodásra. A résztvevőknek lehetőséget kell hagyni arra, hogy átgondolják a tettekre és értékelésekre vonatkozó saját hallgatólagos feltételezéseiket.

Átültethető minták

Csökkenti a sztereotípiák használatát és a cinizmust.

Összességében cáfolja azokat az előre rögzült elképzeléseket, hogy az ellenfelek ellenségesek a rendőrséggel szemben.

Hozzásegít az egyén konfliktuskezelésben játszott saját szerepének megértéséhez.

Hozzásegít a tiszteletlen rendőri magatartás elkerüléséhez, amely a rendőrséggel szemben tartós bizalmatlanságot és elutasítást eredményez.

Segít egyensúlyba hozni a rendőrök mint a bűn ellen harcoló, a bűnözés és a bűnözők ellen háborút viselő felek és a rendőrök mint az emberi jogok védelmezői fogalmát.

*Forrás: Rendőrákadémia, Svédország; oktató/szerző: Maria Knutsson:
maria.knutsson@polisen.se*

3. gyakorlat: **Rendőröknek szóló emberi jogi oktatás a náci bűnök történelmi helyszínén: rendőri munka egykor és most**

Milyen téma áll a középpontban?	A rendőrség szerepe a náci Németországban és az ebből eredő kérdések a mai rendőri munkára nézve.
Melyik tanulási dimenziót érinti elsősorban?	Ismeretek és attitűd.
Milyen célkitűzései vannak?	<ul style="list-style-type: none"> • Betekintést adni a demokratikus rendről az önkényuralomba való átmenet során a rendőri erőben lezajlott változások okaiba. • Felismerni a náci rendőrségen belüli struktúrákat, összehasonlítva a demokratikus társadalomban működő rendőrségi struktúrákkal. • Megvizsgálni a náci rendőri erők széles körű hatalmát, hogy a résztvevők felismerjék, hogy az állami intézmények korlátlan hatalma hogyan sodorhatja veszélybe az emberi jogokat. • Belátni, hogy az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata (UDHR) válasz a náci Németország emberiség ellen elkövetett bűneire. • Megvitatni a rendőri munka során az emberi jogok tekintetében szerzett tapasztalatokat és határhelyzeteket. • Új szemléletmódot kialakítani azzal kapcsolatban, hogy az egyén tetteit az emberi jogi normákra kell alapozni, például a hatókör, a társadalmi normák tényezői és a deviancia, a felelősség megosztása a munkafolyamatok megosztása révén, a társadalmi hovatartozás és a csoportidentitás kérdései tekintetében. • Átgondolni az olyan, jelenben fennálló helyzeteket, ahol a rendőri intézkedések és az emberi jogok között ellentét van. • Betekintést nyerni a megkülönböztetés, a jogfosztottság és a kirekesztés működésmódjába.
Kikből áll a célcsoport?	A rendőrképzés résztvevői, fiatal szakemberek és sokéves tapasztalattal rendelkező köztisztviselők.
A gyakorlat leírása	A háromnapos képzés során a résztvevők a náci Németország rendőrségi intézkedéseit elhelyezik a mai emberi jogi kérdések kontextusában, és megvizsgálják az emberi jogok terén a jelen és a múlt között látható folyamatosságot és töréseket. A gyakorlatnak része egy bevezető szakasz a rendőrképző intézményben, amelyet a Neuengammei Emlékhelyen zajló kétnapos program követ, de rövidített változatban bármely emlékhelyen lebonyolítható, ha minden tekintetben hozzáigazítják az országos/helyi keretekhez és a rendőrség adott időszakban betöltött szerepéhez.

Első nap, helyszín: rendőrképző intézmény (három óra)**1. Kiindulás (nyitott kérdések, vita, film, fényképek)**

- A beszélgetés megkezdése: a munka iránti motiváció, emlékhelyeken tett korábbi látogatások.
- Vita egy aktuális, sokat vitatott szövegről azzal kapcsolatban, hogy a náci bűnöknek érdemes-e még emlékhelyet állítani.
- A „Személyes kapcsolat az SS-szel” című film: a náci bűnök elkövetőinek gyermekei és unokái szempontjából. Támaszkodjon a résztvevők saját utalásaira.
- Múltbeli és mai fotók a rendőrségről akció közben: Milyen feladatokat látott el a rendőrség a múltban, és mi a feladata ma?

2. A náci Németország rendőrsége és a bűncselekményekben való részvétele (audioanyag, történelmi források kezelése, előadás)

- Audioanyag: a lengyelországi járőröző rendőrök (Ordnungspolizei) által elkövetett bűnök egyik elkövetőjének vallomása. Az érintett rendőrök indítékainak és tevékenységi körének megvitatása.

Információ a náci Németországban üldözött egyes csoportokról (például homoszexuálisok, szintik és romák), a jogi szövegek vizsgálatával.

- Előadás: A náci párt ellenőrzése, a rendőrség felépítése és feladatai és a rendőri munkát irányító társadalmi normák megváltozása. Ezek a rendőri munka korlátainak a náci Németországban látott fogvatartásával szemléltethetők.

Második nap, helyszín: Neuengammei Emlékhely (7 óra)**3. Asszociatív bevezetés (képek és idézetek)**

- Friss idézetek és képek a szeminárium során tárgyalni kívánt témákról (például a szintik és romák, preventív fogva tartás, bűnmegelőzés).

4. A koncentrációs táborok rendszere a náci Németországban (bevezető megjegyzések és idegenvezetés)

- Bevezető megjegyzések: a rendőrség szerepe a koncentrációs táborok rendszerén belül.
- Idegenvezetés a Neuengammei Emlékhelyen az egykori fogolytáborban és a fogvatartottak különböző csoportjainak kiállításain.

	<p>5. A főbb aspektusok alaposabb vizsgálata (munkacsoportok)</p> <ul style="list-style-type: none"> • A rendőrök a koncentrációs táborokban – mint őrok és mint fogvatartottak. • A rendőrség részvétele a deportálásokban/ tömeggyilkosságokban. <p>Harmadik nap, helyszín: Neuengammei Emlékhely (7 óra)</p> <p>6. Az elkövetők, a bűncselekmények feldolgozása és a német rendőrségen belüli (disz)kontinuitás 1945 után (kiállítás, előadás, vita)</p> <ul style="list-style-type: none"> • A neuengammei koncentrációs tábor őreit/elkövetőit bemutató kiállítás megtekintése. • A kiállítás bejárása után vita, előadás a bűncselekmények 1945 utáni kezeléséről, az elkövetők elleni vádemelésről és a politikai náci mentesítésről. Példák a rendőrök életrajzaiból. <p>7. Történelmi és aktuális kitekintés az emberi jogi vonatkozású kérdésekre (előadás és vita)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Történelmi áttekintés az UDHR eredetéről és a nemzetközi emberi jogi védelem kialakulásáról a náci bűnök következményeként. Az UDHR egyes, a mai rendőri munka szempontjából releváns cikkeinek alaposabb vizsgálata. <p>8. Az aktuális, emberi jogi vonatkozású kérdések alaposabb vizsgálata az 1945 utáni folytonosságok és törések fényében (munkacsoportok/irányított vita)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Preventív rendőri intézkedések – összehasonlítás a náci Németországban alkalmazott preventív intézkedésekkel. • A szinti és roma emberekkel szembeni bánásmód, és a rendőrség szerepe akkor és most. • Preventív fogva tartás akkor és most. <p>9. A szeminárium értékelése (visszajelzés és megbeszélés) Beszélgetés a múltbeli és jelenlegi viták közötti szerkezeti és tematikus kapcsolódásokról.</p>
<p>Milyen módszert kell alkalmazni?</p>	<p>Előadás, irányított vita, csoportos megbeszélés, munkacsoportok, audio- és filmes példák, fényképek, történelmi dokumentumok és esettanulmányok feldolgozása.</p>
<p>Kapcsolódik más témákhoz?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A megkülönböztetés mechanizmusai. • Marginális csoportok és kisebbségek kirekesztése. • Az emberi jogok megsértésének előfordulása más intézményeknél. • Vita a rendőri munka etikai kérdéseiről.

Keretfeltételek

Javasolt létszám.	12–24 fő.
Milyen oktatói profil szükséges?	Az oktatóknak ismerniük kell a náci Németország történelmét és utóéletét, valamint a rendőri munkával és az emberi jogi oktatással kapcsolatos aktuális társadalmi vitákat. Oktatói csapat is lehet – nem kell mindenkinek mindent tudnia.
Milyen elrendezésben zajlik a képzés?	Szemináriumi terem, az emlékhely területe és a kiállítás.
Mennyi időt vesz igénybe a gyakorlat?	2,5 nap.
Hogyan kapcsolódik a gyakorlat a műveleti közeghez?	Rendszeresen felmerül a rendőri hatásköröknek az emberi jogok miatti megnyírbálása és a rendőri munka céljai között érzékelt összeférhetetlenség kérdése. A rendfenntartáshoz kapcsolódó elvek és szabályok némelyikét korlátozónak lehet érzékelni, és a rendőri munkát gátló tényezőnek tarthatják. Ez a gyakorlat abban segítheti a rendőröket, hogy az emberi jogok szempontjából kontextusba helyezték a rendőri intézkedéseket és korlátozásokat, és jobban megértsék némely rendőrségi szabály történelmi gyökereit. Annak felismerésében is segíthet, hogy néhány szabály, amelyet esetleg a napi rendőri munka akadályának éreznek, az emberi jogok tiszteletben tartásának és védelmének magasabb célját szolgálja, ami a rendőrség „legfontosabb szerepe”.

Mely tényezők teszik újszerűvé a gyakorlatot?

Az ellentmondásos témákkal foglalkozó előadások és viták segítségével a résztvevők maguk mögött hagyhatják a sztereotípiákat, ami megkönnyíti a saját véleményük kifejezését a társadalmilag elvárt megnyilvánulási formákon túl, és arra ösztönzi őket, hogy kívülről tekintsenek saját álláspontjukra és csoportidentitásukra.

A központi téma a rendőrség nemzetiszocializmus alatt betöltött szerepe lesz, az aktuális témák pedig ennek történelmi távlatában kerülnek terítékre. Ezek a kapcsolódási pontok lehetővé teszik a rendőrség és működésmódjai, valamint az egyén intézményen belüli viselkedésének kritikus szemléletét. A szeminárium emellett azt próbálja megértetni, hogy a rendőrség és a társadalomban betöltött szerepe hogyan változott a társadalom átalakulásával.

Történelmi távlatokban nézve könnyebb megérteni azokat a szabályokat, amelyekről első ránézésre úgy tűnhet, hogy csak nehezítik a rendőri munkát. A szeminárium lehetővé teszi, hogy a résztvevők megvitassák és kritikus szemmel megvizsgálják az emberi jogokat és a rendőrök társadalmi szerepét a tiszteletben tartásuk és védelmük érdekében.

A rendőrképző intézmények és a koncentrációs tábori emlékhely közötti együttműködés új utakat nyithat meg a történelmi ismereteken alapuló emberi jogi képzés előtt.

A legfontosabb sikertényezők

A történelmi és aktuális témák közötti kapcsolat megteremtése. Ez a legnagyobb feladat. Ahhoz, hogy a résztvevők meglássák a kapcsolódási pontokat, fel kell hívni a figyelmet a náci Németországban folyó rendőri munka és a mai rendőri munka közötti strukturális (disz)kontinuitásra, hogy kiderüljön, hogy az egyes aspektusok hogyan viszonyulnak egymáshoz. Az oktatónak az elmondottakat össze kell kapcsolnia az aktuális közeggel, hogy releváns legyen a mindennapi rendőri munka szempontjából.

A résztvevők megkérdőjelezhetik saját hivatásukat. Amikor a náci Németországban történt rendőrségi terrorról és a mai emberi jogi kérdések szempontjából vett relevanciájáról van szó, a résztvevők esetleg defenzív magatartást mutathatnak, ha túlzottan azonosulnak saját hivatásukkal vagy támadva érzik magukat. Fontos ezért beszélni arról, hogyan értelmezik a szakmai szerepüket. Ezzel meg lehet előzni annak az érzésnek a kialakulását, hogy az egykori és mai rendőri munka összehasonlításakor rájuk is általános gyanú hárul.

A náci bűnök és a mai demokratikus társadalomban előforduló emberi jogi sérelmek közötti különbségek megértése. A náci bűnök nemcsak a hatókörüket tekintve különböznek a mai emberi jogi jogsértésektől. Fontos szem előtt tartani a különböző jogi kereteket, valamint az ilyen jogsértések formái közötti különbségeket. Ha megértik a mai demokratikus társadalom emberi jogokon alapuló értékeit és szabályait, amelyek részben a náci bűnökre és az emberi jogok más múltbeli megsértéseire válaszul alakultak ki, a résztvevők világosabban látják majd az önkényuralmi és a demokratikus társadalom közötti különbségeket.

Átültethető minták

A rendőrök a munkájuk során rendszeresen szembesülnek a polgári jogokkal és szabadságokkal az állami intézkedésekkel összefüggésben. Meg kell sérteniük az emberek jogait, ugyanakkor ezeknek a jogoknak a védelméért is felelősek. A biztonsági érdekek és a polgári szabadságok egyensúlyban tartásának alapvető szükségessége a rendőri munkának nemzeti közegetől függetlenül is része. A náci Németország történelmének tanulmányozása révén az emberek tudatára ébredhetnek az alapvető emberi jogok mai jelentőségének és annak, hogy az intézmények hogyan változnak a különböző politikai rendszerek alatt.

Más állami intézmények alkalmazottai hasonló kihívásokkal néznek szembe. Gyakran nekik is speciális hatásköreik vannak, és ezekkel felelősen kell bánniuk. A rendőrségnek szóló szemináriumainkon használt módszer, amikor magát az intézményt vizsgáljuk, más közegekre is alkalmazható, például a bírói karnak vagy a helyi önkormányzatnak szóló szemináriumokon. Az emberi jogi kérdések intézménytörténeti szempontból történő tanítása ezért az állami intézményeknél más történelmi helyszíneken végzett oktatási munkában, illetve a többnemzetiségű csoportoknak szóló oktatási tevékenységekben is alkalmazható, nemzeti kontextustól függetlenül.

Ellenőrző lista/Segédanyagok

- Flipchart tábla és videokivetítő
- Video- és audioelőadások
- Írásbeli és fényképes dokumentumok a csoportmunkához
- Provokatív ingerek az ellentmondások és heves viták kiváltására

Forrás: Emlékezet, Felelősség és Jövő Alapítvány (EVZ), KZ-Gedenkstätte Neuengamme és a tübingiai rendőrákadémia, Németország, közös projekt: „Intézmények, emberi jogok és a náci Németország történelme” az „Emberi jogi oktatás” program keretében; oktató/szerző: Ulrike Pastoor, Oliver von Wrochem és Andreas Schneider: Oliver.vonWrochem@bkm.hamburg.de

4. gyakorlat: **Helyzetgyakorlat**

Milyen téma áll a középpontban?	Az emberi jogok gyakorlati alkalmazása. Integrált emberi jogi megközelítés.
Melyik tanulási dimenziót érinti?	<ul style="list-style-type: none"> • Készségek: a helyzetnek megfelelő viselkedés az emberi jogok tekintetében, külön figyelemmel az arányosság elvére. • Ismeretek: a konkrét helyzetekben alkalmazandó emberi jogok elsajátítása, az arányosság elvének fontossága. • Attitűd: a rendőrség mint az emberi jogok védelmezője szerepének megismerése.
Milyen célkitűzései vannak?	<ul style="list-style-type: none"> • Az emberi jogok belsővé tétele az arányosság elvének gyakorlati alkalmazása révén, még stresszhelyzetekben is. • A rendőrség mint az emberi jogokat védő intézmény szerepe. • Tanulási tapasztalat visszajelzések és személyes reflexiók révén. • Egy helyzet átélése különböző szempontokból (elkövető, érintett felek, rendőrség).
Kikből áll a célcsoport?	Alapképzés A helyzetgyakorlat elsősorban az alapképzés utolsó részében használatos, miután a résztvevők már gyakorlati tapasztalatokat szereztek.
A gyakorlat leírása	<p>1. szakasz: Bevezetés</p> <p>Közös és munkacsoportonkénti beszélgetés a rendőrség szerepéről és a rendőri munkát irányító elvekről a helyzetgyakorlattal kapcsolatban.</p> <p>A résztvevők megállapodnak az emberi jogokon alapuló rendfenntartásra vonatkozó műveleti szabályokról. Ezek a szabályok fogják vezérelni őket az egész folyamat során. A szabályokat kiakasztják a tanteremben, és a későbbi szakaszokban visszautalnak rájuk.</p> <p>A tisztelet és az őszinteség légkörének megteremtése érdekében rögzíteni kell a kommunikáció szabályait.</p> <p>A visszajelzés kultúrájának kialakítása különösen fontos része a tanulási folyamatnak.</p> <p>A résztvevőket arra is megkérjük, hogy tartsanak előadást egy emberi jogi témájú könyvről, amelyet a szemeszter során el kellett olvasniuk.</p>

2. szakasz: Helyzetgyakorlatok

A helyzetgyakorlathoz kijelölt helyszíneket el kell rendezni a forgatókönyvnek megfelelően. A forgatókönyvek példái: családon belüli erőszak, letartóztatás zsúfolt helyen vagy gépjármű megállítása.

Forgatókönyv: Családon belüli erőszak

Az egyik gyakorlatvezető játssza a főszerepet (agresszor, a konfliktus irányítója stb.); a többi résztvevő őt támogatja a jelenetben érintett más személyek szerepében. A másik gyakorlatvezetőt jól láthatóan meg kell jelölni (sárga kabát) annak jelzésére, hogy ő csak felügyeli a helyzetet. A „színészek” előkészítik a helyzetgyakorlatot. A jeleneteket előre megtervezik, különös tekintettel az erőszakos cselekedetekre.

A rendőrök alakító résztvevők (csoportokban, a helyzettől függően 2–4 fő) sürgős segélyhívást kapnak a rádión. Részleteket nem tudnak; akárcsak a való életben, ezúttal is maguknak kell utánajárniuk. Felszerelésként töltetlen piros gyakorlófegyver és paprikaspray van náluk.

A helyzetgyakorlat során a rendőröknek kezelniük kell a helyzetet, és a jogi normáknak és emberi jogi előírásoknak megfelelően kell eljárniuk. A helyzetgyakorlat körülbelül 10–20 percet vesz igénybe.

A jelenet lezárása után minden „színésztől” azonnali visszajelzést kell kérni. Milyennek látták a műveletet, mi volt a sikeres része? Mit találtak nehéznek? Hogyan érezték magukat a helyzetben? stb. Az ellenfeleket alakító személyek szintén elmondják a saját nézőpontjukat. (Milyennek találták a rendőrség beavatkozását? Milyen érzelmeket keltett bennük? Mivel sikerült enyhíteni a helyzetet?)

A végén a gyakorlatvezetők is elmondják az észrevételeiket az alkalmazott taktikáról, az érvényes jogi normákról és emberi jogokról, kiegészítve azzal, hogy milyen más megoldást lehetett volna mérlegelni.

Forgatókönyv: Gépjármű megállítása

Ez a helyzetgyakorlat a kommunikációs készségekkel foglalkozik. Két résztvevő a sofőrt és utastársát alakítja, akik áthajtottak egy piros jelzésen. A rendőrök megállítják az autót és bírságot szabnak ki. A forgatókönyvben több olyan kommunikációs akadály is szerepel, amelyeket a rendőröknek kezelniük kell:

- A sofőrnek halláskárosodása van.
- A sofőrnek halláskárosodása van és akadályozott a beszédben.
- A sofőr és utastársa (egy pár) elkezdnek veszekedni az igazoltatás alatt.
- A sofőr nem akarja kifizetni a bírságot, és ragaszkodik a csökkentéséhez.

	<p>3. szakasz: Videós visszajelzés és észrevételek</p> <p>Miután az összes résztvevő eljátszotta a szerepét, az osztály összegyűlik a tanteremben. Mindegyik helyzetgyakorlatról videofelvétel készül, és ezt az egész osztály előtt levetítik. Újból kéri a résztvevők visszajelzését (először a színészekről, másodszer az osztálytól, harmadszor az oktatóktól), és részletes elemzés készül a tetteikről és reakcióikról.</p> <p>Az oktatók a példák alapján rámutatnak a taktika, a szakszerűség és az emberi jogok közötti kapcsolatra, és tovább tárgyalják ezeket a kérdéseket.</p> <p>A résztvevőktől ezenkívül írásbeli észrevételeket kérnek a helyzetgyakorlatról.</p>
Módszertan	Szerepjáték a helyzetgyakorlatok során, észrevételek és közös megbeszélés.
Kapcsolódik más témákhoz?	<ul style="list-style-type: none"> • A rendőrség szerepe az emberi jogok védelmében. • Az érintett alapvető emberi jogok. • Kapcsolat a magatartásminták és az attitűd között.

Keretfeltételek

Javasolt létszám	20–25 fő.
Milyen oktatói profil szükséges?	Legalább két tapasztalt gyakorlatvezető, alapos emberi jogi ismeretekkel, jó színjátszó készségekkel, a szerepjátékok és a színészek kezeléséhez szükséges empátiával és rugalmassággal.
Milyen elrendezésben zajlik a képzés?	Tanterem az előkészítéshez (1. szakasz) és az észrevételekhez (3. szakasz) a műszaki berendezésekkel (videokamera és kivetítő); a visszajelzésekhez és a vitához a résztvevőket célszerű körben leültetni, hogy lássák egymást. A helyzetgyakorlatokhoz olyan helyszínek kellenek, amelyek valóság-hű szerepjátékot tesznek lehetővé.
Mennyi időt vesz igénybe a gyakorlat?	Bevezetés (1. szakasz): az egész szemesztert átfogja. Helyzetgyakorlatok (4-5 óra, a jelenetek számától függően). Visszajelzés és észrevételek: (4-5 óra, a jelenetek számától függően).
Hogyan kapcsolódik a gyakorlat a műveleti közeghez?	A valós életből vett helyzetek és emberi jogi vonatkozású nehézségek szimulációja, amelyekkel a rendőrök a későbbi munkájuk során találkozni fognak.

Mely tényezők teszik újszerűvé a gyakorlatot?

Ez a megközelítés világosan rámutat a rendőrség munkája és az emberi jogok közötti kapcsolatra. A helyzetgyakorlatok elemzésekor automatikusan előkerülnek az emberi jogi vonatkozású kérdések. Az emberi jogi kérdéseket nem elméleti felépítményként vizsgálja, hanem a rendőri munka alapjaként és a taktikai szempontok logikus részeként.

A helyzetgyakorlat megkönnyíti az emberi jogok belsővé tételét. A valós életből vett helyzetek szimulációja révén a résztvevőknek lehetőségük van ténylegesen eljátszani a szerepjátékot és hasonló helyzetekben megfigyelni másokat, ami hasznos tapasztalatot ad.

A résztvevőknek emellett reflektálniuk is kell a saját tetteikre és attitűdjeikre. A tanulási tapasztalatnak része, hogy foglalkozniuk kell a visszajelzésekkel. Ezáltal ízelítőt kapnak egy olyan tanulási folyamatból, amelyet ideális esetben a pályájuk során mindvégig fenn kellene tartaniuk.

A legfontosabb sikertényezők

Az emberi jogok és a rendfenntartás közötti kapcsolat megteremtése. A visszajelzések és észrevételek során nyilvánvalóvá kell válnia az emberi jogokhoz való kapcsolódásnak. Az oktatóknak képesnek kell lennie arra, hogy felismerje a helyzetgyakorlatban előkerülő emberi jogi kérdéseket, hogy erősítse a résztvevők emberi jogi tudatosságát, ami a munkájuk szerves része.

A megfelelő forgatókönyv kiválasztása. Az oktatóknak gondosan ügyelnie kell arra, hogy az osztály szintjének megfelelő jelenetet válasszon. A túl nagy kihívást jelentő helyzetek túlterhelhetik a résztvevőket, ami frusztrációt okoz, és hátráltatja a tanulási folyamatot.

A visszajelzés kultúrájának kialakítása a tanulást támogató légkör érdekében. Az oktatóknak már az induláskor meg kell teremteniük a tiszteleten és bizalmon alapuló légkört az osztályban. A helyzetgyakorlatokról készülő videofelvétel és az osztály többi tagjától, illetve az oktatóktól kapott visszajelzések révén a résztvevő exponált, kiszolgáltatott helyzetbe kerül. A bizalomteljes légkör fenntartása érdekében az oktatóknak a foglalkozás kezdetén rögzítenie kell néhány vezérelvet, amelyek keretet adnak a visszajelzések megfogalmazásának. A visszajelzéseket tapintatosan kell megfogalmazni, a pozitívumokra és a negatívumokra egyaránt kitérve, hogy a résztvevők a megjegyzéseket beépíthessék a tanulási folyamatukba. Az oktatóknak biztosítania kell a résztvevőket arról, hogy a felvett anyagot az adott képzésen kívül nem fogják felhasználni, vagy csak akkor használják fel, ha abba az összes érintett beleegyezik.

Hiteles forgatókönyvek összeállítása. Az előadás közben a résztvevőknek el kell felejteniük, hogy most szerepet játszanak, és az adott helyzetben megkívánt módon kell cselekedniük. Fontos ezért, hogy a lehető leghitelesebb forgatókönyvet kell összeállítani, beleértve az ellenfél jó színjátzó képességeit, a résztvevők előzetes felkészítését, a valóságnak megfelelő helyszínt és berendezést, illetve kellékeket. A gyakorlatvezetőknek szigorral kell ösztönözniük a folyamatot, ha a résztvevők nem veszik komolyan a helyzetet.

Átültethető minták

A helyzetgyakorlat érdemben hozzájárul az emberi jogok belsővé tételéhez. Jól kidolgozott folyamat esetén átfogó tanulási folyamatot lehet elindítani. Ebbe a folyamatba beletartozik az elméleti alapokat biztosító előkészítő szakasz, az emberi jogokon alapuló, integrált megközelítés gyakorlati alkalmazására lehetőséget adó jelenetek és végül az intenzív kritikai szakasz a visszajelzésekkel és önreflexióval.

Forrásintézmény: SIAK Rendőrákadémia, Ausztria, oktató/szerző: Remo Pusca és Thomas Greis: remo.pusca@gmx.at

5. gyakorlat: A sokszínűségről szóló képzés

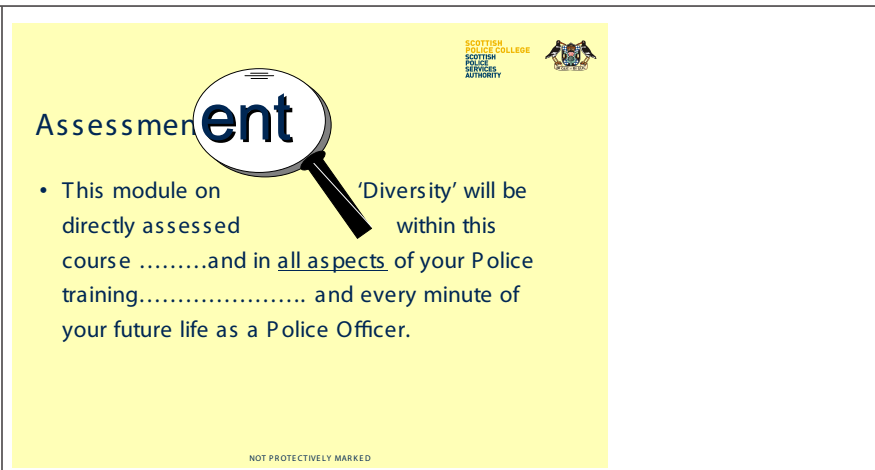

Milyen téma áll a középpontban?	A középpontban a sztereotípiák, az előítéletek és a megkülönböztetés, a dominanciára adott válaszok, a szervezeti kultúra, az elfogadhatatlan viselkedés és a kihívást jelentő módszerek állnak.
Melyik tanulási dimenziót érinti elsősorban?	Ez a gyakorlat mind a három dimenzióra – ismeretek, készségek és attitűd – hatással van, bár az attitűd terén csak hosszú távon lehet változást elérni.
Milyen célkitűzései vannak?	<ul style="list-style-type: none"> • Elmagyarázni a sokszínűség és az esélyegyenlőség tudatos kezelésének szükségességét. • Felsorolni és kifejtetni az előítéletek forrásait. • Vázolni, hogy mit jelentenek a sztereotípiák, az előítéletek és a megkülönböztetés, bemutatni ezek negatív hatásait és felismerni őket a rendfenntartás környezetében. • Elmagyarázni a pozitív intézkedés és a pozitív diszkrimináció fogalmát, kiemelve a kettő közötti különbséget. • Megkeresni azokat a csoportokat, amelyek gyakran vannak kitéve sztereotípiáknak, előítéleteknek és megkülönböztetésnek. • Elmagyarázni, hogy a rendőrség hogyan javíthat a kisebbségi közösségek körében róla kialakult képen. <p>Ezek az eredmények a képzési terv magasabb szintű eredményeiből származnak, nevezetesen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elismerni a bennünket körülvevő társadalom sokszínűségét, és megkeresni a benne élők egyéni és kollektív szükségleteit. • Felismerni a sztereotípiákat, előítéleteket és megkülönböztetést, és belátni, hogy milyen következményekkel járnak az egyénre és a szervezetre nézve. • Felismerni a pozitív intézkedés és a pozitív diszkrimináció közötti különbségeket és ezek következményeit a rendőrségre nézve. <p>Megvizsgálni, megkérdőjelezni és újragondolni a személyes attitűdöket, értékeket és prekonceptiókat.</p>
Kikből áll a célcsoport?	Ez a képzés a (rendvédelmi) felsőoktatásban részt vevő rendőröknek szól. Ezek a rendőrök ilyenformán próbaidős tisztek, akiket nemrég vettek állományba. Előzőleg elvégezték az alapozó képzést annál az erőnél, ahol szolgáltak, és ennek során a sokszínűség mint tantárgy is előfordulhatott, de nem foglalkoztak vele behatóbban.

A gyakorlat leírása	<p>A résztvevők először megismerkednek az óra céljával és az elérni kívánt tanulási eredményekkel. Az órákat a szervezet által készített diavetítés egészíti ki. A sokszínűséget tudatosító oktatóktól elvárt a vetítésben megadott szerkezet követése, de az anyagokat haladó módon is kezelhetik, hogy a résztvevők irányíthassák az órák „folyamát”, ha a tartalmát nem is. Az egyes órák lezárásakor vissza kell térni a célra és a tanulási eredményekre, törekedve ezek teljesítésére, és a résztvevőknek lehetőséget kell adni arra, hogy további kérdéseket tegyenek fel, amennyiben valamely pont még tisztázásra szorul.</p> <p>A tananyag háromféleképpen épül be a próbaidős képzési program 2. moduljába. A kurzus első hete a sokszínűség bevezetéséről szól, ezt követően a téma elemei beépülnek a 10 hetes tanterv más területeibe, és a kurzus megfelelő szakaszaiban meghívott közösségi oktatási tanácsadók is foglalkoznak a résztvevőkkel.</p> <p>A rendőrökkel szemben elvárás, hogy bemutassák a műveleti szakaszban gyűjtött, a „sokszínűség iránti tiszteletüket” igazoló bizonyítékokat, és egy későbbi szakaszban megvitassák ennek a műveleti szakasznak az idevágó tapasztalatait.</p>
Milyen módszert kell alkalmazni?	<p>A sokszínűséget tudatosító képzés számos tevékenységtípust használ, de az oktatók többsége általában olyan technikát alkalmaz, amely a tárgyalt fogalmak kontextusba helyezésére törekedve ösztönzi a párbeszédet és a személyes tapasztalatok megosztását.</p> <p>A sokszínűséggel foglalkozó oktatók a tanórákon kívül mindig a hallgatók rendelkezésére állnak, hogy tisztázni tudják azokat a kérdéseket, amelyeket a formális képzés során nem sikerült megoldani, illetve amelyekről a résztvevők nem szívesen beszélnek a nyilvánosság előtt.</p>
Kapcsolódik más témákhoz?	<p>A sokszínűségről szóló program a tanterv egésze folyamán szorosan összekapcsolódik más tárgyakkal, és általános tárgyként szerves része a teljes kurzusnak.</p>

Keretfeltételek

Javasolt létszám	Az osztálylétszám felső határa 30 fő, de volt már 20-nál kevesebb is. Ha több osztály is indult, ezek párhuzamosan haladhatnak.
Milyen oktatói profil szükséges?	Az oktatók mindnyájan a főiskola munkatársai. A sokszínűséggel foglalkozó oktatók valamennyien szakoktatói képzést végeztek egy külső szolgáltatónál. Az oktatók rendőrök vagy civilek, akik között volt rendőrök is akadnak. Bár az oktatók többségében a próbaidős képzési osztály munkatársai, a főiskola más osztályairól kiválasztott munkatársak is részesültek a képzésben, és eseti alapon besegítenek.
Milyen elrendezésben zajlik a képzés?	A képzés mindig az adott osztály „saját” tantermében zajlik. A termék elhelyezkedése, berendezése és mérete ugyan változó, közös tulajdonságuk, hogy tanítás céljára épültek, interaktív táblával és videolejátszóval vannak felszerelve.
Mennyi időt vesz igénybe a gyakorlat?	A sokszínűséggel foglalkozó bevezető program 16-szor 45 percben, azaz összesen két nap alatt 12 órában zajlik le. Bár a sokszínűség tudatosítására szánt időt nehéz pontosan számszerűsíteni, mivel szervesen beépül a kurzus egészébe, a rendőröknek három közösségi oktatási tanácsadóval lesz lehetőségük beszélni, akik fejenként három 45 perces órát tartanak (összesen 2 és 1/4 óra).
Hogyan kapcsolódik a gyakorlat a műveleti közeghez?	Minden erőnkkel törekszünk arra, hogy a képzést összekapcsoljuk a műveleti közeggel, de ennek a gyakorlatnak az esetében nehéz, mivel a résztvevőknek általában nincs műveleti rendőri tapasztalatuk, kivéve, ha előzetesen már szolgáltak rendőrségi támogató minőségben, vagy például polgárőrként vagy körzeti megbízottként. Ettől függetlenül minden résztvevőnek van korábbi élettapasztalata: arra kérjük őket, hogy támaszkodjanak erre, és használják fel a témák megvitatásakor. A résztvevőket rendszeresen emlékeztetni kell arra, hogy a képzésen folyó viták nem pusztán tudományos jellegűek, és a képzés szorosan összekapcsolódik a rendőrként tőlük elvárt teljesítménnyel. A képzésen használatos alábbi diák világosan tükrözik ezt a hozzáállást.

Mely tényezők teszik újszerűvé a gyakorlatot?

A sokszínűség mint átfogó téma beépítése a tantervbe és összekapcsolása a műveleti szakaszban szerzett tapasztalatokkal abban segíti a résztvevőket, hogy a sokszínűséget a munkájuk szerves részének tekintsék, ne külön rájuk ruházott feladatnak.

A kurzusok értékelése során a sokszínűséget tudatosító képzés következetesen kedvező megjegyzéseket szokott kapni a résztvevőktől:

„Interaktív óra, jó tempó, rengeteg hasznos információ.”

„Nagyon sokat tanultam belőle.”

„Nagyon érdekes volt. Olyan dolgokra ébresztett rá, amelyekre még soha nem gondoltam.”

„Érdekes és élvezetes.”

„Sok volt a párbeszéd és a videós anyag, ami segítette a tanulást.”

A legfontosabb sikertényezők

Ez a fajta képzés és az alkalmazott forma az oktatók készségeitől és attitűdjétől függ.
Oktatónak válassza a legjobb gyakorlati szakembereket. A legjobb általános gyakorlati szakemberekből kell kiválasztani azokat, akiket továbbképeznek a sokszínűséggel foglalkozó oktatóknak, és a válogatási folyamatnak a választott jelölt beleegyezésére is ki kell terjednie, hogy vállalja ezt a képzést és később a tárgy oktatását. A sokszínűséggel foglalkozó eredményes oktatókat nem lehet csak úgy kijelölni.

Kerülje a vegyes üzeneteket. Miután megtörtént a kiválasztásuk és képzésük, a sokszínűséget tudatosító képzést vezető oktatóknak szavaikban és tetteikben egységesen kell viszonyulniuk ehhez a tárgyhöz. Semmi nem árt többet a sokszínűséget tudatosító képzés sikerének, mint a „vegyes” tartalmú üzenetek.

Bár a fenti pontok betartása önmagában nem garantálja a kitűzött célok elérését, a figyelmen kívül hagyásuk szinte biztosan oda vezet, hogy nem is lehet elérni őket.

Átültethető minták

Úgy tűnik, hogy a képzés ebben a formában jól működik. A résztvevők fogékonyak rá, és láthatólag kevés nehézséget okoz nekik az elvárt szint elérése. Nem könnyű eldönteni, hogy ez a sokszínűség terén korábban kapott képzésüknek vagy a szolgálatba lépésük előtt már meglévő tulajdonságaiknak köszönhető-e (remélhetőleg az utóbbinak), mindenesetre a képzési programnak ezt a szakaszát senki nem teljesítheti anélkül, hogy a sokszínűség témakörébe tartozó kérdésekről széles körű – bár közel sem enciklopédikus – ismereteket szerezne.

Forrás: Association of Chief Police Officers (ACPOS), Skót Rendőrképző Főiskola; oktató/szerző: Brenda Armstrong: Brenda.Armstrong@spsa.pnn.police.uk

6. gyakorlat: Kultúrák közötti kommunikáció – együttműködés más kultúrák képviselőivel

Milyen téma áll a középpontban?	Kultúrák közötti kommunikáció. Megkülönböztetésmentesség.
Melyik tanulási dimenziót érinti elsősorban?	Ismeretek: más kultúrák és vallások. Attitűd: más kultúrákkal szembeni nyitottság, hagyományok és tisztelet.
Milyen célkitűzései vannak?	<ul style="list-style-type: none"> • Hidat építeni a rendőrök és a migráns közösségek között (bizalomépítés). • Megismerni mások nézőpontját. • Fejlesztani az interkulturális kommunikációs készségeket. • Kultúrák közötti párbeszédet kezdeményezni/támogatni.
Kikből áll a célcsoport?	Rendőrök a középszinttel bezárólag, akik még „az utcán vannak”. A részvétel önkéntes.
A gyakorlat leírása	<p>1. szakasz: Elmélet: Tantermi foglalkozás/megbeszélés</p> <p>Különböző etnikai háttérből (orosz, török, ghánai) származó oktatók bemutatják a résztvevőknek a származási kultúrájuk néhány sajátosságát, nyomatékosítva a kulturális háttér sokszínűségét, hogy ezzel ne a meglévő sztereotípiákat erősítsék meg. A tantermi foglalkozás alatt meg kell vitatni a következőket:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a kultúrák percepciója; • a különböző kulturális tapasztalatok (a résztvevők elmondásában); • a bemutatott közösségek érzékelt mintái; • a másik ismeretének és az egymással való kommunikációnak a hiányából eredő félreértések. <p>2. szakasz: E-tanulás</p> <p>A következő 4-5 hetes időszakra szóló „házi feladatként” és a harmadik szakaszra készülve a résztvevőknek egy e-tanulási eszközt kell használniuk, hogy jobban megismerjék a nagy világvallásokat.</p>

	<p>3. szakasz: Találkozás más közösségekkel</p> <p>A képzés befejező részében a csoport ellátogat egy helyi mecsetbe és egy afrikai nem kormányzati szervezethez. A résztvevők ezáltal közvetlenül beszélgethetnek a közösségek képviselőivel, megvitathatják az őket érintő kérdéseket és véleményt cserélhetnek. A találkozásnak része egy közös (afrikai vagy török) vacsora is.</p> <p>Utóhatás</p> <p>A képzés utóhatásaként a résztvevők focibajnokságot és közös főzőtanfolyamokat szerveztek a szeminárium céljainak szellemében.</p>
Milyen módszert kell alkalmazni?	<p>Többnyire beszélgetés, a különböző közösségek képviselőinek vezetésével.</p> <p>E-tanulási eszközök az elmülethez.</p>
Kapcsolódik más témákhoz?	<p>Megkülönböztető etnikai profilalkotás.</p> <p>A rendőrök emberi jogai.</p>

Keretfeltételek

Javasolt létszám	<p>Elmélet – 15 résztvevő.</p> <p>A 3. szakaszban a közösségek képviselői egyenlő számban vesznek részt a közös megbeszélésen.</p>
Milyen oktatói profil szükséges?	<p>Az oktatóknak hiteles forrásszemélyeknek kell lenniük azokból a közösségekből, akikkel a rendőrök helyben gyakran találkoznak.</p> <p>Az 1. szakaszban célszerű migráns háttérből származó rendőröket felkérni oktatónak.</p>
Milyen elrendezésben zajlik a képzés?	<p>Tanteremben, a résztvevők körben ülnek, egymással szemben.</p>
Mennyi időt vesz igénybe a gyakorlat?	<p>3 nap (2 nap a tantermi megbeszélésre és 1 napos kirándulás a közösségi központokban) plusz e-tanulás. (A szakaszok több hétig tartanak, hogy a résztvevők átgondolhassák az új élményeket.)</p>
Hogyan kapcsolódik a gyakorlat a műveleti közeghez?	<p>A rendőrök sokszínű társadalomban végzik a munkájukat. Hasznos a rendőri munkán kívüli párbeszéd a társadalom többi részével, a különféle hagyományok, vallások és kapcsolódó viselkedésminták jobb megismerése. Ez a tapasztalat segíti a rendőröket a későbbi interakciókban.</p>

Mely tényezők teszik újszerűvé a gyakorlatot?

<p>Ez a módszer lehetőséget ad a rendőröknek arra, hogy kapcsolatot vagy akár tartós együttműködést alakítsanak ki olyan közösségek tagjaival, akikkel rendes esetben talán nem kerülnének személyes viszonyba. A résztvevőket az egész szeminárium alatt (beleértve a 2. szakaszba tartozó feldolgozási időszakot) arra kell ösztönözni, hogy nézzék meg a dolgokat más szempontból, hogy jobban megértsék a más kultúrákat. A nehéz kérdések és ellentmondások feloldásában gyakran segít, ha visszamegyünk a személyes szintig, és megnézzük az egyént saját igényeivel és félelmeivel együtt.</p>

A legfontosabb sikertényezők

Jó forrásszemélyek keresése. A folyamat egyik döntő tényezője, hogy jó forrásszemélyeket kell találni, akik az 1. és 3. szakaszban előbbre tudják vinni a párbeszédet. Az oktatóknak és a közösségi képviselőknek egyformán képesnek kell lenniük a gyakran ellentmondásos, érzelmektől sem mentes kérdések konstruktív kezelésére.

A moderátornak bizalomteljes légkört kell kialakítania. A szeminárium vezető moderátorának az első pillanattól fogva törekednie kell a bizalmon és tiszteleten alapuló légkör megteremtésére.

Átültethető minták

Az egyik megbeszélésen feszült helyzet támadt egy afrikai férfi és a rendőrség között, mert rossz körülmények között állították meg és igazoltatták. „Azt gondoltam, soha nem fogunk szót érteni egymással, de amikor elmentünk, mégis azt kérdezte: »Máskor is eljönnek majd látogatóba?«”.

Forrás: Hesseni Rendőrákadémia és Maisha e.V. African Women, Németország; oktató/szerző: Udo Groezinger: udo.groezinger@polizei.hessen.de és Virginia Wangare Grainer: info@maisha.org

7. gyakorlat: Emberi jogok és terrorizmusellenes program

Milyen téma áll a középpontban?	A terrorizmus elleni fellépés, az emberi jogok védelme.
Melyik tanulási dimenziót érinti elsősorban?	Ismeretek: nemzetközi emberi jogi normák és bevált módszerek a terrorizmus elleni harcban.
Milyen célkitűzései vannak?	Segíteni az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) részes államait a nemzetközi emberi jogi normák jobb betartásában, egyúttal a terrorizmus elleni fellépésben.
Kikből áll a célcsoport?	Vezető politikai döntéshozók, köztisztviselők és a terrorizmus elleni fellépéssel foglalkozó gyakorlati szakemberek. A tanfolyamok többsége a bűnüldöző szervek tagjainak szól.
A gyakorlat leírása	Az EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalának (ODIHR) emberi jogi és terrorizmusellenes programja keretében kidolgoztak egy képzési modult a terrorizmus elleni fellépésről és az emberi jogokról, valamint több szakértői forrásmunkát, különösen a <i>Fellépés a terrorizmus ellen, az emberi jogok védelme</i> című kézikönyvet. A képzési modul átfogó útmutatást ad a nemzetközi emberi jogi szabályozás és normák alapelveiről. Az alkalmazandó emberi jogi normákat és a terrorizmus elleni küzdelem bevált módszereit tartalmazó kézikönyv egyedülálló szakmai forrás a stratégiák kidolgozásához és végrehajtásához, egyben kiegészítő szakirodalom az ODIHR képzési programjához. Az angol és orosz nyelven olvasható kézikönyvet az EBESZ részes államaiban működő nemzeti rendőrakadémiák, igazságügyi intézmények vagy más érintett intézmények képzési programjai tankönyvként vagy szakirodalomként egyaránt használhatják. A kézikönyv és a képzési modul szilárd alapokat ad az alapképzéshez az emberi jogok és a terrorizmus elleni fellépés területén.
Milyen módszert kell alkalmazni?	A tanfolyamot a közönséghez és az országos környezethez kell igazítani. Gyakorlati jellegűnek és interaktívnak kell lennie. Ennek érdekében a képzésben rendszeresen előfordulnak helyzetgyakorlatok és esettanulmányok.
Kapcsolódik más témákhoz?	Általános emberi jogok és biztonság.

Keretfeltételek

Javasolt létszám	A résztvevők száma általában 15–25 között mozog.
Milyen oktatói profil szükséges?	Az oktatók széles körű szakmai tapasztalattal rendelkeznek az emberi jogok és a terrorizmus elleni fellépés, valamint az emberi jogi képzések megtervezése és lebonyolítása területén. A résztvevők visszajelzései azt mutatják, hogy értékelik az előzetes rendőri tapasztalatokkal rendelkező oktatókat. Ugyanez más szakterületekre, például az ügyvédekre, bírákra vagy ügyészekre is igaz.
Milyen elrendezésben zajlik a képzés?	A környezet változó (országos rendőrképzési központok, EBESZ helyszíni műveletek, különböző helyszínek).
Mennyi időt vesz igénybe a gyakorlat?	2,5 nap.
Hogyan kapcsolódik a gyakorlat a műveleti közeghez?	Bizonyos témák az adott közegben fontosabbak lehetnek. A képzés előtt ezért előzetes felmérést/elemezést kell készíteni az országról és a közönségről. A képzést a résztvevők igényeihez kell igazítani.

Mely tényezők teszik újszerűvé a gyakorlatot?

A résztvevők értékelik ezeket a gyakorlati forгатókönyveket, amelyek egy helyzetet vagy eseményt írnak le, és a résztvevőknek ehhez kell észrevételeket fűzniük vagy kérdésekre válaszolniuk. Az oktató ismerteti a forгатókönyvet: ez általában az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) ítélkezési gyakorlatából vett helyzetekhez kapcsolódik, mindig a tárgyalt témától függően. Az egyes forгатókönyvek megvitatása után az oktató az állításainak szemléltetésére elmondja, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága milyen ítéletet hozott.

A legfontosabb sikertényezők

A forгатókönyvek gondos kiválasztása. Mivel a résztvevők a forгатókönyvekhez tudnak viszonyítani, ez segíti őket abban, hogy a nemzetközi emberi jogi normákat átültessék a napi munkájukba. A visszajelzések nagyon kedvezőek.

Átültethető minták

A forгатókönyveket más képzéstípusokra is át lehet vinni.

Ellenőrző lista/Segédanyagok

EBESZ-ODIHR kézikönyv: *Countering Terrorism, Protecting Human Rights*

Forrás: EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala (ODIHR); oktató/szerző: Marina Narvaez: marina.narvaez@odihhr.pl

8. gyakorlat: Homofób és transzfób gyűlölet-bűncselekmények

Milyen téma áll a középpontban?	Megkülönböztetésmentesség.
Melyik tanulási dimenziót érinti elsősorban?	Ismeretek, készségek és attitűd.
Milyen célkitűzései vannak?	A képzési tevékenységek úgy épülnek fel, hogy erősítsék a bizalmat a rendőrség és a leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszexuális (LMBTI) közösségek között, hogy ezzel javítsák a gyűlölet-bűncselekmények bejelentését és felügyeletét. A másik cél az, hogy a rendőrség jobban megismerje az LMBTI-személyeket, hogy a rendőrök megfelelően tudjanak reagálni az áldozatok jelenlétében.
Kikből áll a célcsoport?	A képzés célcsoportját olyan rendőrök alkotják, akik közvetlenül kapcsolatban vannak az áldozatokkal és a viktimizált közösségekkel, valamint a rendőrségi hierarchiával (akik a megfelelő döntések meghozataláért és a gyűlöletből eredő erőszak elleni stratégiák végrehajtásáért felelősek).
A gyakorlat leírása	<p>A gyűlölet-bűncselekmény az emberi jogok egyértelmű megsértése, ezért a képzés első része áttekintést ad az ilyen bűncselekmények ellen védelmet nyújtó nemzeti, európai és nemzetközi jogi eszközökről.</p> <p>A második részben a rendőrök konkrét betekintést kapnak a viktimizált közösségek identitásába, megismerkednek az olyan terminusokkal, mint a „szexuális irányultság”, „transznemű”, „előítéletesen alapuló bűncselekmény” és az ezek háttérében álló fogalmakkal, majd valóság-hű szerepjátékokban vesznek részt. A képzési koncepciót rugalmasan hozzá kell igazítani a változó országos vagy helyi közeghez. A lebonyolítás előtt ezért alaposan fel kell mérni a képzési igényeket és a képzés céljait. A potenciálisan áldozattá váló közösségek körülményeit, környezetét és identitását ismerő nem kormányzati szervezetek segíthetnek a képzés helyi vagy országos környezethez igazodó átalakításában és a megvalósításban.</p> <p>Ez a képzés a megkülönböztetésmentességről és/vagy az előítéletesen alapuló erőszak összes formájáról szól. Szükség esetén ki lehet egészíteni kifejezetten a homofób/transzfób bűncselekményekről szóló képzéssel.</p>
Milyen módszert kell alkalmazni?	Szerepjáték, helyzetgyakorlatok. Kommunikáció és párbeszéd az érintett közösségekkel.
Kapcsolódik más témákhoz?	Megkülönböztetésmentesség, áldozatvédelem.

Keretfeltételek

Javasolt létszám	
Milyen oktatói profil szükséges?	Az oktatók egy része az LMBTI-jogokra szakosodott nem kormányzati szervezetektől/közösségi nem kormányzati szervezetektől jön (országos és európai NGO-k). Más oktatók az esélyegyenlőségi szervektől érkeznek, amilyen a Dán Emberi Jogi Intézet (DIHR). A helyi rendőrségen dolgozó kompetens rendőroktatók szintén részt vesznek a tanításban.
Mennyi időt vesz igénybe a gyakorlat?	A „Gyűlölet-bűncselekmények felderítése és kezelése” című projekt keretében zajló képzések átlagosan 2–2,5 napot vesznek igénybe.
Hogyan kapcsolódik a gyakorlat a művelési közeghez?	Elsősorban a bűncselekmények/előítéleten alapuló bűncselekmények áldozataival szoros kapcsolatba kerülő rendőrök vesznek részt a tanfolyamon, hogy a szerzett tudásuk javítsa az áldozatokkal szembeni érzékenységüket. Néhány országban a rendvédelmi szervezeteknél „összekötő tisztet” jelölnek ki, aki rendszeres kapcsolatban van a különféle közösségekkel, köztük az LMBTI-közösségekkel.

Mely tényezők teszik újszerűvé a gyakorlatot?

A Nemzetközi Leszbikus, Meleg, Biszexuális, Transznemű és Interszexuális Szövetség európai ágának (ILGA-Europe) projektjei a meglévő oktatási tevékenységekre építenek, amilyen a DIHR-é. Az ígéretes módszerek között olyan országok vagy régiók eljárásai szerepelnek, ahol már széles körű, általános képzéseket dolgoztak ki minden rendőr részére – az iskolától az egész életen át tartó tanulásig – az előítéleten alapuló erőszakról, beleértve a homofób és transzfób gyűlölet-bűncselekményeket.

Az ILGA-Europe által összegyűjtött ígéretes módszerek szemelvényei itt érhetők el: *Joining forces to combat homophobic and transphobic hate crime. Cooperation between police forces and LGBT organisations in Europe (2010. szeptember)*, különös tekintettel az utolsó fejezetre, ahol a skót és katalán példákat mutatják be.

A legfontosabb sikertényezők

Az összehangolt/közös célkitűzések felismerése. A siker nagymértékben függ attól, hogy az LMBTI civil szervezetek, a rendőri erők és a hatóságok mennyire képesek belátni, hogy a célkitűzéseik kölcsönösen összhangban vannak vagy megegyeznek.

A célkitűzések iránti elkötelezettség. Ha ez a feltétel teljesül, az is fontos, hogy a rendőrségi hierarchia és az érintett rendőrök egyaránt őszintén elkötelezettek legyenek a célkitűzések iránt, és a nem kormányzati szervezetek ugyancsak törekedjenek a rendőrségi kultúra megismerésére. Ha nem teszik meg, ez elvehető a nem kormányzati szervezetek közreműködésének értékéből. A bizalomépítés tehát abszolút szükséges előfeltétele a nem kormányzati szervezet és a rendőrség közötti együttműködés sikerének.

Átültethető minták

A homofób és a transzfób gyűlöletből eredő erőszakos cselekmények konkrét kérdését tekintve a bemutatott két projekt arra törekedett, hogy megkönnyítsék az ilyen minták más országokba való átvitelét. A „Gyűlölet-bűncselekmények felderítése és kezelése” című projekt keretében kidolgozott oktatási anyagokat például már több nyelvre lefordították, és különböző országokban használták (Dánia, Lettország, Portugália).

Forrás: Nemzetközi Leszbikus, Meleg, Biszexuális, Transznemű és Interszexuális Szövetség – ILGA-Europe; oktató/szerző: Joel le Deroff: joel@ilga-europe.org

Linkek:

Az ILGA-Europe irányításával zajló, „Együttműködés a rendőrséggel és az LMBT-fób gyűlölet-bűncselekmények ellen” című projekt itt érhető el: http://old.ilga-europe.org/home/issues/hate_crime_hate_speech/projects/ilga_europe_hate_crime_project

A Dán Emberi Jogi Intézet irányításával (az ILGA-Europe-pal partnerségben) zajló, „LMBT-személyekkel szembeni gyűlölet-bűncselekmények felderítése és kezelése” című projekt itt érhető el: http://old.ilga-europe.org/home/issues/hate_crime_hate_speech/projects/dihr.

FRA - EURÓPAI UNIÓ ALAPJOGI ÜGYNÖKSÉGE

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Bécs – Ausztria
Tel. +43 158030-0 – Fax: +43 158030-699
fra.europa.eu – info@fra.europa.eu
facebook.com/fundamentalrights
linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency
twitter.com/EURightsAgency